

bodisi da plava prosto. Privezan balon je zelo nemiren; to je za opazovanje jako neprijetno, pa tudi častniki v čolničku morajo paziti, da jih ne vrže na tla, ko se nagiba in suče semtertja. Ko sede balon na tla, takrat po navadi precej sune, in ta sunek je še bolj močan, če se plin ne izpusti o pravem času, no prehitro ali prekasno. Hud

Slika 10. Santos Dumontov zrakoplav se raztrga in pade na tla v Parizu.

sovražnik vojaškega zrakoplava je tudi veter; večkrat plava zrakoplav v popolnoma mirnem ozračju; toda naenkrat ga zanese v hud vihar, in paziti je treba moštvu, da se o pravem času reši iz nevarnosti. Najbolj nevarno je seveda, če plava balon nad morjem; kajti če pade v vodo, se potopi gondola in moštvo vtone, ako ne more priplavati na

suho. Saj se je ob začetku letošnjega leta tako zgodilo tudi Dumontu v Monte Carlu. Če pade balon med drevje, še ni tako nevarno, ker se balon vlovi v vejah in moštvo se primeroma lahko reši iz zagate; če pa vrže veter zrakoplav z vso močjo na polje, največkrat ni mogoče dovolj hitro izpustiti plina in sidro zasadi v zemljo, da bi obdržalo balon na enem mestu; tako drsa čolniček po tleh toliko časa, dokler ne uide dovolj plina iz balona. Vse te neprilike pa se dajo odpraviti. Novincem se zdi vožnja večkrat nevarnejša kakor je v resnici; saj se tudi na železnici, na ladji in na navadnem vozu zgodé nesreče dan za dnem, a nikomur ne pride na um, da bi se radi tega ne vozil.

V resnici je vojaštvo doseglo z balonom velike uspehe. V nemško-francoski vojni so spustili iz obleganega Pariza 70 s svetilnim plinom napolnjenih balonov z 90 potniki, tremi milijoni pisem in s 400 golobipismošami v štirih mesecih, in od teh balonov so jih Nemci vjeli le pet, eden pa je zašel v Skandinavijo. Sploh strelji balonu mnogo ne škodujejo, kajti če ga kroglice tudi prevotlijo, pade balon vendarle počasi na zemljo, in se lahko škoda hitro popravi. Seveda je pa treba vedno paziti na sovražnikov napad; saj se mu mora balon kolikor mogoče približati, da vidi njegove pozicije ne samo v fronti, temuč tudi zadaj. Zrakoplavni oddelek koraka torej vedno pred ostalo armado; po vrvi, na koji je balon privezan, pa mora biti napeljana še brzojavna žica, da opazovavec v balonu takoj vse naznani spodaj stoječim častnikom.

V obleganih krajih seveda balona ne peljejo privezanega na vozu, temuč ga pritrdé na primernem prostoru v trdnjavi. Ker se tak zrakoplav ne premika iz kraja v kraj, je lahko tudi večji kakor balon na vojnem polju. Seveda privezan balon v trdnjavi ne bo mogel natanko povedati artileriji kraja, kam naj strelja — tega namena zrakoplav tudi nima —, pač pa bo zapovedujočemu častniku v trdnjavi pojasnil sovražnikove pozicije; kadar je treba, pa lahko balon tudi odvežejo in izpusté preko sovražnih glav v